

NÒSTA DAUNA DE L'ASSUMPCION DE VIC D'OST.

trobar restes de fonaments d'un edifici anterior. Inicialment, era d'una sola nau molt llarga capçada per un absis semicircular. En el segle XII s'afegiren les dues naus laterals, més baixes i més curtes, capçades per dues absidioles semicirculars. Estan separades de la nau central per dos arcs formers sostinguts per pilars.

Del segle XVI al XVIII s'efectuaren importants reformes: Al XVI es col·locà un fals sostre enteixinat de fusta a tota la nau central. Al XVII es va pintar una tela amb l'Assumpció de Maria. També es va pintar tot el fals sostre de la nau i al centre hi ha representat un màrtir que es creu que pot ser sant Esteve que està rodejat amb falsos marcs alternats, cares d'àngels i flors. Són pintures d'una gran qualitat. Hi ha encara la pintura mural de la conca de l'absis central, on es representa una figura beneint, pot ser Déu Pare o el Crist, i agenollada la Mare de Déu. Durant el XVIII es tapià la boca de les absidioles, que foren convertides amb sagristies.

Al timpà del portal hi ha un crismó. L'exterior de l'absis no té decoració, però les absidioles són decorades amb arcuacions llombardes sense lisenes. A la façana de ponent s'alça un campanar d'espadanya de dos pisos.

Joan Codina i Bernaus

BIBLIOGRAFIA

Camins Pirinencs der Art Romànic. Sindicat mixt de: Couserans, CBE Comminges, Cosselh Generau d'Aran. 2008.

Les Peintures Monumentales du XIe au XVIIIe siècle. Ariège. Images du Patrimoine. 2004.

Díptic Office de Tourisme de Saint-Lizier.

Núm. 236

10, 11 i 12 de maig de 2025

EL COSERANS

La comarca del Coserans pertany al departament francès de l'Arieja de la regió d'Occitània, veïna del Pallars Sobirà i de la Vall d'Aran. La seva capital medieval era Sent Liser (Saint-Lizier en francès) però després va passar a ser Sent Giron, situada a només 2 km. El topònim Coserans prové de la tribu dels consoranis.

SENT LÍSER. Exterior de la capçalera. Foto: Lluís Fernández.

SENT LÍSER

L'any 72 aC els romans van fundar en aquest lloc la ciutat de Lugdunum Consoranium. Van passar uns segles i a finals del IV es bastí la muralla gal·loromana que encercla la part alta. Té un perímetre d'uns 700 m i sis bes-torres semicirculars i sis més de rectangulars. Al segle V es creà el bisbat d'aquesta zona. El primer bisbe fou Valerius que va ser canonitzat i esdevingué Sent Valèri. El segon bisbe fou Lycerius, també canonitzat i anomenat Sent Líser, i la població va adoptar aquest nom. L'equivalent català és sant Llicerí de Coserans, també anomenat Lleir o Lliser, segons la contrada.

En època medieval Sent Líser tenia dues parts ben diferenciades, la part alta pertanyia al bisbe, mentre que la baixa era del vescomte de Coserans, que, alhora, depenia del comte de Comenge. Inicialment, hi havia una primitiva catedral a la part alta. Al segle XI es van edificar dues catedrals. A la part alta la de Nostra Senyora de la Seu (Notre-Dame-de-la-Sède) i a la baixa la de Sent Líser. Hi havia dos capítols de canonges però un únic bisbe. L'any 1655 la catedral de Sent Líser va passar a ser només església parroquial, quedant com a catedral única la de Nostra Senyora de la Seu. D'altra banda, el Concordat de 1801 va suprimir el bisbat de Coserans i el Palau Episcopal es va convertir en el Museu departamental. De la catedral, només en resta una capella, sense culte, que està annexada al museu.

SENT LÍSER. Façana nord. Foto: Lluís Fernández.

ABADIA DE COMALLONGA. Foto Viquipèdia.

fectes durant la Guerra dels Cent Anys i després, el 1568, durant les guerres de Religió, fou molt malmesa pels protestants. Amb tot, amb un abat comendatari va continuar fins a la Revolució Francesa. L'any 1789 va ser saquejada i incendiada, poc més tard declarada bé nacional i venuda. Actualment, encara que és un Monument Històric, és de propietat particular.

Totes les edificacions estan construïdes amb maons, cas rar al Coserans, ja que es parla d'influència mudèjar, però cal tenir en compte que el campanar de la catedral de Sent Líser també ho és i allà es diu d'estil tolosà. L'església és d'una sola nau -inicialment era molt més llarga- coberta amb una volta lleugerament apuntada i capçada per un absis pentagonal.

La decoració dels premonstratencs és molt austera, només vegetal o geomètrica. L'altar està suportat per uns capitells que es creu que provenen del claustre que fou destruït. A l'absis s'obren tres finestres, exteriorment tenen una arquivolta sostinguda per dues columnetes, amb capitells amb decoració vegetal. L'abadia està envoltada per uns grans i bonics jardins.

NÒSTA DAUNA DE L'ASSUMPCION DE VIC D'OST

A la vila de Vic d'Ost (Vic d'Oust en francès) es troba l'església romànica més imponent i gran del Coserans. Fou construïda a finals del segle XI, encara que en prospeccions arqueològiques efectuades l'any 1994, es van

boniques pintures murals romàniques en bon estat, datades vers l'any 1130, que tenen algunes semblances amb les del Mestre de Taüll.

L'exterior de l'absis està decorat en estil llombard evolucionat, les arcuacions cegues estan suportades per permòdols, en un es representen dos caps humans amb una gorra punxeguda típica de Castilhon. La teulada és feta amb petites lloses de pissarra. Té un gran campanar d'espada de dos pisos i quatre ulls.

SENT PÈIR D'ORJOT. Foto: Viquipèdia.

ABADIA DE COMALLONGA (RIMONT)

L'abadia de Comallonga (Combelongue en francès) pertanyia a l'orde dels premonstratencs, orde fundada l'any 1120. Molt aviat, el 1138, Artau comte de Pallars va fundar aquesta abadia i va posar d'abat al seu fill Antoni. Les obres es van allargar fins a l'any 1230. Estava dedicada a la Mare de Déu i a sant Llorenç. L'any 1207, l'abat era el bisbe de Coserans que va participar activament en les disputes entre els catòlics i els càtars.

Va arribar a tenir una gran quantitat de canonges. A partir de l'any 1446 va començar el seu declivi, ja havia sofert la pesta negra i va patir desper-

SENT LÍSER. Capitells del claustre. Fotos: Lluís Fernández.

L'antiga catedral de Sant Liser va ser bastida en diverses etapes: la primera és d'inicis del segle XI i fou la capçalera que va permetre la consagració l'any 1117. Les obres van continuar i no es van acabar totalment fins al segle XV. L'església és de planta de creu llatina, d'una sola nau. La part romànica és només la capçalera, que consta d'un transsepte cobert amb volta de canó, un absis i dues absidioles semicirculars que es creu que foren aprofitades d'una construcció anterior. La resta de la nau és gòtica, coberta amb voltes de creueria i té finestres també gòtiques.

L'interior de l'absis està decorat amb set arcs de mig punt sostinguts per columnetes amb capitells esculpits que contenen pintures murals romàniques de finals del segle XI, atribuïdes al Mestre de Pedret. Estan

SENT LÍSER. Claustre. Foto: Lluís Fernández

distribuïdes en dos registres. En el superior hi ha el col·legi apostòlic, en l'inferior escenes de l'Anunciació, la Visitació, la Nativitat, l'Adoració dels Mags i la Presentació de Jesús al temple. A cada costat hi ha altres personatges. A la conca de l'absis hi ha una pintura mural posterior, del segle XIII, on es representa Crist en majestat dins una màndorla lobulada, rodejada pel tetramorf. A l'absidiola nord es troba una pintura mural, en bastant mal estat, on es representa la Jerusalem celestial i la Mare de Déu de la Llet.

A l'interior de l'església es troba la capella de Sent Líser, on hi ha un altar i un retaule de marbre que allotja una imatge de fusta daurada del sant, amb els seus atributs episcopals. També hi ha un orgue del segle XVII procedent de l'altra catedral.

El claustre està situat al costat sud de la nau i és rectangular. La galeria nord i part de la de l'est són les primeres que es van construir i les que tenen els capitells de millor qualitat. Les restants, encara que mantenen una uniformitat de decoració, són d'un altre taller, no tan expert. La decoració és amb temes vegetals, geomètrics, escenes figurades i només alguna de bíblica. Al segle XIV s'afegí un sobreclaustre que està decorat amb pintures al fresc.

SENT PÈIR DE CASTILHON DE COSERANS. Foto: Viquipèdia.

El portal és del segle XV i situat al mur nord. Consta de quatre arquivoltes ogivals de maó en gradació, sostingudes per capitells de pedra, amb decoració vegetal i columnes amb fust de marbre blanc.

El campanar es va començar a construir al segle XII, però no es va acabar fins al segle XIV. És octogonal, de maó i d'estil tolosà, amb les típiques finestres amb forma de mitra. Té només dos pisos, no té agulla i s'hi van afegir merlets.

Prop de l'església hi ha una bonica farmàcia del segle XVIII, que també visitarem.

SENT PÈIR DE CASTILHON DE COSERANS

La capella de Sent Pèir està situada al cim d'un petit turó damunt de la vila de Castilhon. Era la capella d'un castell dels vescomtes de Coserans, bastit al segle XII, que hi havia al lloc i que fou destruït al segle XVII, si bé la capella es va conservar. És d'una sola nau coberta amb volta de canó lleugerament apuntada, reforçada amb tres arcs torals i capçada per un absis pentagonal. Al presbiteri hi ha un retaule del segle XVIII, però al seu darre, a la conca de l'absis, es van trobar unes pintures murals tardoromàniques d'inicis del segle XIII molt interessants. Es representa un arbre de la vida acompanyat per diversos animals i monstres que simbolitzen la lluita entre el bé i el mal. També hi ha uns forats amb peces ceràmiques que servien per millorar el so. Al mur nord de la nau també hi ha uns frescos gòtics.

La portada consta de tres arcs en gradació sostinguts per columnes amb capitells esculpits de manera una mica rústica, ja que són de finals del segle XI o inicis del XII. A l'esquerra es representa el sacrifici d'Abraham i sant Pere com a bisbe de Roma. A la dreta dins un nínxol es torna a repetir la imatge de sant Pere.

El campanar és molt gran, de cadireta i de tres pisos. L'exterior de l'absis té decoració d'estil llombard evolucionat.

SENT PÈIR D'ORJOT (ERAS BÒRDAS DE LES)

És l'església parroquial de la vila de Orjot eras Bòrdas de Les (Ourjout Les-Bordes-sur-Lez en francès). La seva construcció s'inicià al segle XI i es va acabar al XII, encara que s'hi va fer alguna modificació al XVII i finalment al XVIII s'afegiren dues capelles. Consta d'una sola nau capçada per un absis semicircular. El presbiteri està flanquejat per columnes amb bonics capitells esculpits d'inspiració tolosana. L'any 2012 es va desmuntar el retaule del presbiteri per la seva restauració i a l'absis van aparèixer unes